

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
novèl site internet : <http://arieja.ieo-opm.com/>

AGENDA

Emission de ràdio

Cada dimars, de 19h00 a 20h00 - Era votz dera montanha, sus Ràdio Coserans 94.7 FM

Animacions

Del 01 al 03/07/2021 a Cescou – Festenal Cesc'Òc : estagis, concèrts...
Contacte : 05 61 05 16 35 o cescoc.festival@gmail.com
Tot lo programa sus <https://cescocoestival-wixsite.com/cescoco>

02/07/2021 a 18h00 a Sent Guironç (sala de la gara) – Pèça de teatre en occitan « La sopa al piston » pels *Galejaires*. Jostitolat en francés. Organizat pel Cercle occitan deth Coserans.
Contacte : 06.75.40.93.64 (Claudina Solhà).

Del 10 al 13/07/2021 a Saurat – Festenal Festen'Òc. Veire programa p. 2.
Contacte : <http://www.festenoc.com/>

Del 10 al 13/07/2021 a Nimes – 45^{ena} Universitat Occitana d'Estiu. Tot lo programa aquí : <https://www.oc-cultura.eu/oc/evènements/ome-animal-descobrissetz-la-programacion-de-luoe-de-nimes-de-2021/>

23 e 24/07/2021 a Foish – Festenal Tra-d'Estiu. Veire programa p. 2.
Contacte : 06.74.91.83.07

Cars amics,

Es tornat le solelh e amb el un pauc d'espèr per l'avenidor. Aprèp una passa que durèt mai d'una annada, d'embarraments successius, las activitats culturalas patiguèron fòrça e la represa se fa dapasset, amb encara d'unas constrenchas e un public redusit. Dins aquela temporada l'espectacle viu s'es aflaquit al profièit dels ecrans que ne sèm venguts dependents fauta de nos poder amassar en « presencial » coma dison. E aquel biais de far, se nos permet de tocar monde d'un pauc pertot, conven pas totjorn al nòstre public local. Semblariá ara que la situacion sanitària s'adobèsse e espèri plan que lèu lèu, perqué pas a la dintrada, l'IEO d'Ariège torne prene sas activitats coma ac fasiá de costuma dins le « mond d'abans », en tot servir las tecnicas virtualas per expandir nòstre dardalh, es a dire far conéisser le nòstre trabalh fòra les limits del departament. Coma disiá l'autre : « çò que me crèba pas me fa mai fòrt ». Sèm totjorn vius e rics d'experiéncias novèlas que nos faguèron progressar.

Le temps de la pandemia es pas estat favorable tan-pauc a las avançadas sul front de las lengas. La lei Molac que deviá donar un quadre legal a las lengas minorizadas totas, sul territòri nacional, es estada votada amb una granda majoritat ; mas de manòbras vergonhosas e una interpretacion falsa, feita per d'elegits intolerants, d'un article de la constitucion, n'interdiguèt la promulgacion. Aquel combat per la lenga fa pas que contunhar, de pertot dins Occitània, de

voses s'enuançar per denonciar aquelas manòbras.

Son nombroses les qu'an enveja que siá reconeguda e aplicada aquela lei. E se vòlon pas, enaut, aver una altra lectura de l'article 2 de la constitucion francesa- que le legislator a la debuta i voliá pas parlar de las nòstras lengas - benlèu ac caldrà cambiar. « Le francés es la lenga de la Republica » mas es pas sol ; ça que la, ne pòt demorar la lenga comuna e tornar als qu'ac vòlon le dreit de parlar tan-ben sa lenga mairala. Les fondaments de l'Estat trantolaràn pas e França serà mai le país de la libertat e dels dreits de l'òme.

Venèm de passar las eleccions regionalas e departamentalas que nos tòcan a totes per que ne depend la qualitat de la vida dins les nòstres parçans. Esperam que les elegits novèls tant de la Region coma dels departaments faràn al melhor pel desvolopament social e cultural dins la diversitat.

Per ara, vos desiri un bon estiu, amb mens de masquetas e de cobrifuòcs, de profeitar coma cal dels concèrts e espectacles en occitan dins Arièja e de far provision de vam per tornar començar al mes de setembre, atal entre totis farem tot!

Annia Wolf

**10 al 13 de julhet de 2021
a Saurat
Festen'Òc**

Dissabte 10 de julhet :

10h-12h : Estagi de lenga e cultura occitanas amb **Camilha Bilhac**

16h : Teatre franco-occitan amb **Catinou et Jacouti**

18h : Concèrt amb **Arredalh**

21h15 : Concèrt amb **Man encantada**

23h : Concèrt amb **Humus Machine**

Dimenge 11 de julhet :

10h-12h : Estagi de lenga e cultura occitanas amb **Camilha Bilhac**

11h-18h : Salon del libre, Musica, Jòcs ancians, petit mercat alimentari...

12h : Danças folcloricas e Tra-d'Aperitiu amb **Les Irètges**

15h : Conferéncia sus la toponimia locala amb **Felip Carbona**

16h30 : Filmes de l'Ostau Comen-gés : **Eths violonaires** e **Pierrot de Piulet o era passion deth país**.

18h : Concèrt amb **Les Irètges**

21h15 : Concèrt amb **Eric Fraj**

23h : Concèrt amb **Santa Pachòla**

Diluns 12 de julhet :

14h30-17h30 : Estagi de cant amb **Guilhèm Lopez**

18h : Concèrt amb **Parpalhon**

21h15 : Concèrt amb **Bouilleurs de sons**

23h : Concèrt amb **Estornapic**

Dimars 13 de julhet :

11h-13h : Estagi de cant amb **Guilhèm Lopez**

18h30 : Concèrt amb **Aqueles**

21h15 : Concèrt amb **Guilhèm Lopez Trio**

23h : Concèrt amb **Dirty Caps**

Restauracion a la sieta sus plaça pendent los 4 jorns.

Entre-senhas sus www.festenoc.com

**23 e 24 de julhet de 2021
a Foish
Trad'Estiu**

Divendres 23 de julhet :

De 11h a 15h : Animacion sul mercat e per carrièras de Foish amb **Les Fífrets**.

21h : Pèça de teatre en occitan « Es còit le fetge gras » pels **Galejaires** (a l'Estiva, sala I . Sandy)

Dissabte 24 de julhet :

21h : Concèrt amb **Los Tresbadors** seguit de **Castanha e Vinovèl** (jol cobèrt de Vilòta)

Divendres 21 d'agost :

A comptar de 11h : Animacion sul mercat e per carrièras de Foish amb **Garric**.

A 21h : concèrt amb **Garric** (jol cobèrt de Vilòta) Beguda, restauracion.

Contacte : 06.74.91.83.07
trad.estiu@laposte.net

Crida a contribucion

Sèm en quista d'articles per *La Despacha del Miègjorn* que nos cal alimentar cada setmana, lo di-mèrcres. Los tèxtes devon èsser escrivits en occitan amb la revirada en francés e devon pas despassar 2400 signes (version occitana e francesa compresas). Lo subjècte deu èsser de preferéncia d'actualitat.

Alara s'avètèz la pluma aisida, serem uroses de vos comptar demest nòstres collaborators (-trises) !

**Evocacion de la Batalha de Rimont :
21-22 de l'Agost de 1944**

Le 23 de Mag de 2021, le Cèrcle occitan deth Coserans qu'anèrem a Rimont, ont Mossur Pèire Solà mos fic, a la comuna, una conferença plan documentada.

Qu'avem assistat, güaireben ora per ora, al debanament dels evenaments.

En prumèr que mos expliquèc la presença dels quadres alemands, e de la tropa (de Mongòls disian las gens, mes en realitat Cosacs del Turkmenistan, Osbekistan e autis païses atal, presonièrs dels nazis, e qu'avian envoiadis aquí andà que combatan les Francesis).

En aquela fin d'Agost, les enemics que sabian qu'avian perduda la guèrra. Coma les maquisards de La Croseta devenguian de mès en mès menaçants, que calia que's tirèssan d'aquí.

Le 20, les maquisards qu'entrepenguèren la batalha de Sent-Girons. Mes, devant l'arribada de renfòrts alemands, que fúren obligadis de's replegar.

Doncas, le 21, les enemics que s'encaminèren aishús la rota de Foish. A Rimont, las gens que sabian qu'anavan passar, mes les maquisards que l's i diguèren que la colona que siria pauc nombrosa, e que l's i demanèren de just susvelhar. Doncas que non's malfisèren cap.

Mes le maitin del 21 que s'i comptèc a l'entorn de 2000 òmes. Altalèu les responsables qu'ordonan l'evacuacion del vilatge. Mes totis que non parten cap ; a la puejada de la còsta qu'arriba a Rimont les alemands que's firen atacar pels maquisards (dins les quālis se trobavan plan guerilheròs espanhòls). La batalha que s'engatgèc. Que s'i tirèc un flòc de municions. E les enemics que decidèren d'enrodar Rimont en passant per las alas.

Un grope qu'entra dedens le vilatge. Le comandant alemand qu'a dat l'òrde de cramar las maisons andà forçar le passatge, que las sèvas tropas pogan passar. D'uns soldats qu'aplican aquò a la letra, e mema que viòlan femnas, e que començan de tuar gents (11 victimas).

Las tropas de defòra qu'an pres otatges, portant que non les fusilhan cap. Del temps qu'una partida del vilatge crama e qu'òn assista a pilhatges, la batalha que contunha, amb un flòc de mortis costat alemand.

Dins la vrespada les maquisards que vésen arribar renfòrts de La Bastida de Seron, le Mas d'Asilh, Foish, mès tard L'Avelhanet, Trascón, Vic de Sòs... 4 mortis d'aquel costat, plan mès de l'aute, e pertot camions, armas, municions abandonadis. La nhet qu'obliga d'arrestar le combat dedens Castelnaud.

Rimont qu'acaba d'amortar l'incendi. Balanç : 23 bastissas de destrosidas, dont 152 maisons abitadas.

Le lendeman, le combat que reprén d'ora. Les liberators que tornaràn aver 7 victimas, les autis non sai se quāntis (en tot, mès de 100, ça sembla).

Mes les Alemands que son contengudis e desmoralisadis. Dèvers 16 oras, una veitura qu'issa le drapèu blanc, e un responsable que demana la capitulacion. Le comandant Bigeard que mia las negociacions. Qu'evacuan les blessadis, e 1542 enemics que son fètis presonièrs. Que les envòian al camp del Vernet.

Mès tard, d'uns responsables que siran consideradis coma criminals de guèrra, e fusilhadis.

A Rimont, ara, que cal reconfortar las gents, e tornar a lotjar 600 estatjants. En prumèr que cal desencombar las ruinas (presonièrs que l's i vieràn ajudar). Totis que's metèren altalèu al trebalh : la vida que devia reprèner le dessús. Mes solament al cap d'annadas qu'esfaçaràn las tralhas de tot aquò, dins le vilatge coma dins las mentalitats.

Al dia d'aué, tot que sembla nau. E la memòria d'aquelis evenaments que's demeseish chiu cadà dia, a mesura que les vielhis se móren. E les joesis que non'n saben cap grand-causa. Urasament, a la comuna, una exposicion de fotòs de Jean Dieuzaide que serveish de testimoniatge. E un monument, a l'entrada del vilatge, que commemòra aquelis dus dias famosis.

Los presonièrs de guèrra descargan saumièrs pels sinistrats logats dins barracaments de fusta

Presonièrs destinats al desencombrament de roïnas davant lo presbiteri que la Comuna i es installada.

L'estrategia de la Pauleta

Un dissabte matin le Paulet e sa femna la Pauleta fasián crompas a l'ipermercat. Cadun de son costat amb un carreton, percorrián coma gosses a la caça, la botiga grandassa e claufida de monde.

La un cargava noiridura, potingas per rajovenir e se pr'en cas promocions "escana-païsans". L'autre, vin, aniseta, inutilitats materialas e se se'n virava promocions "emplena-granièr".

Quand al Paulet li prenguèc l'enveja de se'n tornar, naturalament cerquèc sa femna. E vira que viraràs a tusta-carreton a errar per tota la botiga. Malgrat que l'idèa li desplaquèsse pas, la podiá pas daissar ja qu'èra ela que teniá le manjar !

La Pauleta que le carreton li ansonsava, cercava tanben son òme. E cèrca que cercaràs, rondinejava pr'aquí... pr'enlà. Malgrat que l'idèa li desplaquèsse pas, le podiá pas daissar ja qu'èra el que pagava !

Aquela pantomina durèc un brave moment. Les dos a distància e recipròcament se repotegavan : "mas ont es aquel(a) piòt(a), le còp que ven se demorarà a l'ostal !"

A fòrça e malgrat que se fasquèsse tumar, la Pauleta s'arrestèc al mièg de l'alèa centrala. Sul pic, o gai-reben, t'avisèc l'òme qu'arribava, le nas en l'aire e las aurelhas quilhadas. E d'un sol agait, sens se parlar, le coble retrobat se n'anguèron pagar.

L'estrategia - d'èsser demorada arrestada - permetèc a son òme de la trobar pus aisidament. Figurat-z-vos que i a milions e milions d'annadas, la Vida o Dieu (segon çò que cresètz) trimava a fèr encontrar dins la mar granda, doas bestioletas per que se barregèsson la mitat de lors cromosòmas. Pr'aquò agèc l'idèa de la Pauleta : ne marguèc una immobila qu'apelèc Femèla e una altra que corriasiá, o puslèu nadava, de pertot qu'apelèc Mascle.

Una crana invencion qu'escarnisquèc la Pauleta, ja que podètz verificar qu'encara avuèi la reproduccion sexuada es totjorn d'actualitat.

**Bulletin de soscripcion
Loís Delbòsc**

Data limita : 30 de julhet de 2021

Publicacion prevista per julhet de 2021. 288 paginas. Dessens originals de Renat Meric.

Prètz de soscripcion : 15 € francò de pòrt o 12 € si retrait sus plaça o dins un punt de depaus

Prètz de venda après soscripcion 18 € pòrt en sus

Nom d'Ostal : Pichon Nom :

Adreça :

Adreça mèl :

comanda exemplar(s) de **Loís Delbòsc** de Robèrt Dupont al prètz de € l'exemplar (pòrt comprés o retrait sus plaça) siá un total de € reglat per chèc çai-junt a l'òrdre de Institut d'Estudis Occitans d'Arièja.

Los chècs de soscripcion seràn encaissats un còp l'obratge jos premsa.

Bulletin e règlament de tornar a :

Institut d'Estudis Occitans d'Arièja
Espaci occitan
11 carrièra Enric Fabre - 09100 PÀMIAS
Tel : 05.81.06.03.88
Email : ieo09@orange.fr
<http://arieja.ieo-opm.com/>

Es tanben possible de suscriure per HelloAsso :

<https://www.helloasso.com/associations/ieo-arieja/collectes/robert-dupont-lois-delbosc>